

Uloga parlamenata u procesu pristupanja EU

Parlament neposredno biraju građani i oni imaju odgovornost prema njima. Usvajaju zakone koji se onda primenjuju na čitavu naciju. Deo procesa pridruživanja EU podrazumeva usklađivanje nacionalnih zakona sa standardima EU. Ovo se često čini komplikovanim i dalekim od svakodnevnog života ljudi, posebno ako uzmemo u obzir da je to dugoročan proces. Stoga, nacionalni parlamenti i njihovi članovi imaju posebnu ulogu u približavanju ovih pitanja, ideja i vrednosti.

Nacionalni parlamenti su ključni učesnici u procesu pridruživanja. Odražavaju nacionalna mišljenja i predstavljaju raznolikost građana. Nadgledaju ceo proces i predstavljaju nacionalne interese.

Njihovi zadaci mogu biti grupisani u sledeća četiri polja aktivnosti.

Približavanje pravu EU

Kroz usvajanje zakona parlamenti osiguravaju transponovanje *acquis-a* EU u nacionalni pravni sistem. Na osnovu nacionalnog plana za harmonizaciju pravnih tekovina, koji je pripremila vlada, parlamenti vrše snažan politički nadzor nad približavanjem zakona.

Nadgledanje i nadzor

Parlament ovlašćuje vladu da zastupa zemlju u procesu pristupanja i pažljivo prati vladine aktivnosti tokom celog procesa. Iako je vlada glavni akter u procesu proširenja, parlamentarna kontrola osigurava najširi mogući politički konsenzus.

Aktivnosti u pogledu razmene informacija

Parlament je izvor informacija za širu javnost o integracijama u EU. Kroz svoje aktivnosti je odgovoran za jačanje vrednosti otvorenosti, transparentnosti i razmenu informacija.

Međunarodna i međuparlamentarna saradnja

Parlamentarna diplomatija je sredstvo u procesu proširenja radi jačanja međunarodne reputacije i podrške zemlji. Redovni kontakti sa Evropskim parlamentom i parlamentima država članica EU, kao i regionalna parlamentarna saradnja ključni su za uspeh procesa integracije.

Najbolje prakse EU nacionalnih parlamenta za intenziviranje aktivnosti vezanih za EU

Prema najboljim praksama nacionalnih parlamenta EU stečenim tokom poslednje dve decenije proširenja, identifikovani su brojni faktori uspeha u različitim oblastima aktivnosti.

Plenarni sastanci, sastanci odbora, drugi parlamentarni forumi i parlamentarna administracija imaju svoju ulogu u tom procesu. Odbor odgovoran za Evropske integracije – koji je centar za koordinaciju politike EU u parlamentu – obavlja multifunkcionalne zadatke; njegove zakonodavne, nadzorne, diplomatske i informativne aktivnosti moraju se obavljati na uravnotežen način. Snažan politički konsenzus i bliska saradnja između parlamenta i vlade je od velikog značaja tokom čitavog procesa.

Približavanje zakonima EU

- Parlament usvaja i prati pravovremeno izvršenje nacionalnog plana usklađivanja zakona EU koji priprema vlada. Plan usklađivanja zakona razrađen je za period od 3-5 godina i detaljno definisan u planu za svaku godinu.
- Vlada daje Parlamentu sveobuhvatan memorandum objašnjenja i tabelu usklađenosti priloženu uz svaki nacrt zakona.
- Odbor odgovoran za Evropske integracije bavi se samo nacrtima zakona vezanim za EU.

Nadgledanje i nadzor

- Jako nadgledanje i politički nadzor nad aktivnostima vlade u vezi s EU su ključni za uspeh.
- Napredak u procesu pridruživanja se redovno razmatra i razmatraju se mere koje preduzima vlada u interesu srodnih pravnih, administrativnih, institucionalnih i ekonomskih reformi.
- Analizira se i odobrava godišnji izveštaj vlade o implementaciji ugovora sa EU.

Ova publikacija je izrađena uz pomoć Evropske unije.

Sadržaj ove publikacije je u isključivoj odgovornosti partnera koji je sprovodi i ne može se na bilo koji način odraziti na stavove Evropske unije.

Odbor za Evropske integracije Skupštine Kosova

Odbor za Evropske integracije (OEI) je jedan od četiri glavna odbora i glavni akter u pitanjima integracije u EU u Skupštini Kosova.

Uključivanje OEI je obavezno u zakonodavnom procesu; odbor pregleda sve nacрте zakona i amandmane koji su podneti Skupštini sa aspekta usklađivanja sa pravnim tekovinama EU. Nakon stupanja na snagu SSP-a, radno opterećenje zakonodavstva se značajno povećava. Dakle, trenutno je dominantna aktivnost vezana za približavanje pravu EU.

U okviru nadgledanja izvršne vlasti, OEI je poverena dužnost nadgledanja aktivnosti Vlade u vezi sa EU, uključujući usklađivanje zakona. U tu svrhu, odbor može zatražiti određene informacije i podatke, i inicirati lična saslušanja ministara i drugih zvaničnika.

U skladu sa odredbama Poslovnika, obim dužnosti i odgovornosti OEI uključuje i saradnju i koordinaciju sa institucijama EU i njihovim kancelarijama na Kosovu, saradnju i razmenu dobrih praksi sa zemljama članicama EU, učešće i nadgledanje Procesu stabilizacije i pridruživanja, nadzor i koordinaciju Instrumenta pretpriступne pomoći (IPA), praćenje donatora i programa saradnje EU, saradnju sa Savetom Evrope.

Generalno, OEI održava dva-četiri sastanka mesečno i obično ima nekoliko tačaka na dnevnom redu. Sastanci OEI su otvoreni za javnost, a predstavnici civilnog društva su redovno prisutni na tim sastancima.

- Debate o politikama EU se organizuju redovno i na strukturiran način: dvogodišnje na plenarnom nivou, a svakih 3 meseca u proseku na nivou odbora.
- Nadzor nad korišćenjem EU fondova se vrši sistematski.
- Diskusija o nacionalnom doprinosu godišnjeg izveštaja zemlje, kao i analiza objavljenog izveštaja, predstavlja vitalnu praksu.
- Sastanci zajedničkih odbora su odličan alat za raspravu o sveobuhvatnim politikama vezanim za EU ili nacrtima zakona.

Međunarodna i međuparlamentarna saradnja

- Parlamentarna diplomatija je neophodna u izgradnji poverenja između partnera.
- Redovni kontakti sa lokalnom kancelarijom EU doprinose međusobnom razumevanju trenutnog stanja u pogledu Evropskih integracija.
- Odbor odgovorna za Evropske integracije poziva ambasadora zemlje koja predsedava EU u cilju dobivanja informacija iz prve ruke o programu Predsedništva.

Aktivnosti vezane za razmenu informacija

- Da bi se održao proevropski interes, stavovi i mišljenja se direktno razmenjuju i usmeravaju na političku debatu.
- Parlament ima sopstveni akcioni plan komunikacije sa EU koji osigurava koherentnost komunikacionih aktivnosti u ovom dugoročnom procesu.
- Najefikasniji alati za ovu svrhu uključuju organizaciju konferencija vezanih za teme, sastanaka odbora održanih van prostorija parlamenta, objavljivanje informativnog materijala, saradnja sa nacionalnim i međunarodnim institucijama, OCD-a i akademskim institucijama.

Projekat finansiran od strane EU kojim upravlja Kancelarija Evropske unije na Kosovu

Proces Evropskih integracija: uloga Skupštine Kosova i Odbora za Evropske integracije

TWINNING
TWINNING PROJEKAT
Dalja podrška Skupštini Kosova

PROJEKAT JE IMPLEMENTIRAN OD STRANE MAĐARSKE NACIONALNE SKUPŠTINE

Politika proširenja EU

Evropska unija je stvorena sa ciljem podsticanja mira, prosperiteta i Evropskih vrednosti na starom kontinentu. Godine 1951. šest zemalja osnivača otvorilo je put jedinstvenom ekonomskom i političkom partnerstvu u kojem se trenutno nalazi 28 zemalja sa perspektivom za čitav region Zapadnog Balkana.

Uslovi za članstvo

Sveobuhvatna procedura za odobravanje osigurava da buduće države članice EU budu spremne da primenjuju standarde i pravila EU. Kao prvi korak zemlje moraju ispuniti tri ključna zahteva koji se nazivaju "Kopenhagenski kriterijumi", i to:

- stabilne institucije koje garantuju demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava i poštovanje i zaštitu manjina;
- funkcionalna tržišna ekonomija i posedovanje kapaciteta za suočavanje sa konkurencijom i tržišnim snagama u EU; i
- sposobnost da preuzmu i efikasno primenjuju obaveze članstva, uključujući i poštovanje ciljeva političke, ekonomske i monetarne unije.

Pored toga, EU zadržava pravo da ona sama odluči kada je spremna za buduće proširenje.

U slučaju zapadnog Balkana, posebnim uslovima se od zemalja zahteva da se uključe u regionalnu saradnju i dobre susedske odnose (koji se nazivaju stabilizacija i pridruživanje)

Proces pristupanja korak - po - korak

- Prvo, zemlja postaje potencijalni kandidat za članstvo. Ovo je faza u kojoj se Kosovo trenutno nalazi.
- Drugo, zemlja postaje zvanični kandidat i zvanično su otvoreni pregovori o pristupanju.
- Konačno, - ako se reforme završe na zadovoljstvo obe strane - zemlja kandidat može postati punopravni član.

Screening

Njegova glavna svrha je da se identifikuju oblasti u kojima postoji potreba za usklađivanjem sa *acquis*-om EU u nacionalnom zakonodavstvu, institucijama ili praksama (postojeći zakoni i pravila EU).

Pregovori

Pregovori se obavljaju na osnovu 35 poglavlja, gde svako poglavlje odgovara različitim oblastima politike. Zemlja kandidat je dužna da dostavi svoje pregovaračke pozicije dok se zemlje EU dogovaraju o zajedničkoj poziciji tokom procesa pregovaranja. "Ništa nije dogovoreno sve dok se sve ne dogovori" je glavni princip pregovora.

Ugovor o pristupanju

Rezultati pregovora uključeni su u nacrt pristupnog sporazuma. Nakon što se ugovor kompletira, o njemu glasaju institucije EU a potom se šalje na usvajanje i ratifikaciju zemlje kandidata i svih država članica EU.

Izveštavanje i praćenje

Tokom celog procesa, Komisija obaveštava Evropski parlament i Savet o ostvarenom napretku kroz godišnje strateške dokumente i pojedinačne izveštaje zemalja. Takođe prati obaveze preuzete od strane zemlje.

Finansijska podrška od strane EU

O IPA-u

EU nudi različite alate za zemlje koje su u pretpristupnoj fazi, a svi oni imaju za cilj podsticanje procesa pripreme za buduće članstvo. Okvir za dobijanje sredstava i podrške EU obezbeđuje Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA).

IPA se usredsređuje na dva glavna prioriteta: s jedne strane, pruža pomoć u ispunjavanju političkih i ekonomskih kriterijuma vezanih za usvajanje pravne tekovine-acquis EU i razvoj institucionalnih kapaciteta pravosuđa; s druge strane, pruža pomoć zemljama u pripremi za korišćenje kohezionih i strukturnih fondova nakon pristupanja.

Strateško i finansijsko planiranje EU vrši se u periodu od sedam godina. IPA I je u periodu od 2007. do 2013. godine podržao pet komponenti (pomoć tranziciji i izgradnja institucija, prekogranična saradnja, regionalni razvoj, razvoj ljudskih resursa, ruralni razvoj), dok se IPA II između 2014-2020. godine usredsređuje na sledeće sektore: demokratiju i upravljanje, vladavinu prava i osnovna prava, energetiku, konkurentnost i inovacije, obrazovanje, zapošljavanje i socijalnu politiku, poljoprivredu i ruralni razvoj, regionalnu i teritorijalnu saradnju.

Između 2007. i 2013. godine obezbeđeno je više od 11 milijardi evra za korisnike, što predstavlja najvišu pomoć po glavi stanovnika u svetu. U periodu između 2014-2020. godine se očekuje da se dodeli dodatnih 11,7 milijardi evra radi jačanja demokratskih institucija i vladavine prava, reforme javne uprave, podrške ekonomskim reformama, promovisanja poštovanja ljudskih, kao i manjinskih prava i rodne ravnopravnosti, podržavajući razvoj civilnog društva i unapređivanje regionalne saradnje, doprinoseći održivom razvoju i smanjenju siromaštva u regionu.

Konkurentnost i infrastruktura

EU pomaže zemljama da postanu konkurentne tržišne ekonomije, i kao deo toga podržava ekonomske reforme. Priprema zemalja za članstvo takođe znači pružanje pomoći za unapređenje infrastrukture kombinacijom grantova EU i zajmova međunarodnih finansijskih institucija.

Izgradnja kapaciteta

Jedan važan aspekt pomoći EU je jačanje "institucionalnih kapaciteta". To u suštini znači obezbeđivanje ispunjavanja kriterijuma iz Kopenhagena, odnosno da javni sektor u praksi zna kako da postupa sa pitanjima EU - i da deluje efektivno i demokratski. Savet za sprovođenje *acquis*-a EU se često obezbeđuje putem "twinning" aranžmana, u kojima se stručnjaci dodeljuju iz zemalja članica EU ili putem kratkotrajnih radionica. Ova sadašnja brošura je takođe pripremljena u okviru Twinning projekta EU.

Kosovo na putu ka EU

PSP

Da bi pomogla zemljama Zapadnog Balkana na njihovom putu ka članstvu u EU, EU koristi poseban okvir koji se zove Proces Stabilizacije i Pridruživanja (PSP). To znači progresivno partnerstvo u kojem su zajednički politički i ekonomski ciljevi prilagođeni specifičnim potrebama svake zemlje.

SSP

Ciljevi PSP-a su prevedeni u konkretne akcije uključene u pojedinačne sporazume o implementaciji po meri. U slučaju Kosova, Sporazum o Stabilizaciji i Pridruživanju (SSP) je prvi ugovorni odnos sa EU potpisan 2015. godine koji podrazumeva zakonske obaveze za Kosovo.

NPISSP

U cilju uspešnog sprovođenja SSP-a, Nacionalni program za implementaciju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (NPISSP) usvojen je 2016. godine. To je glavni politički dokument za proces pridruživanja, odnosno strategiju planiranja, implementacije i praćenja implementacije svih reformi.

NPISSP predviđa reforme u periodu od pet godina (2016-2020). Mere su strukturirane prema Kopenhagenskim kriterijumima i stoga su podeljene na tri bloka: reforme potrebne za ispunjavanje političkih kriterijuma, ekonomskih kriterijuma i Evropskih standarda približavanjem Kosovskog zakonodavstva *acquis*-u EU.

ERA za Kosovo

Evropska reformska agenda (ERA) za Kosovo usvojena 2016. godine predviđa kratkoročne prioritete koje zajednički definišu Vlada Kosova i Evropska komisija. Identifikuje najveće izazove na Kosovu u sektoru vladavine prava, sektoru konkurentnosti i sektoru zapošljavanja.

IPA fondovi za Kosovo

EU podržava sprovođenje reformi kroz okvir IPA II. (2014-2020). Očekuje se da će Kosovo dobiti sredstva u iznosu od 645,5 miliona evra.

Prednosti i izazovi za Kosovo

Bliže veze sa Evropskom unijom mogle bi doneti brojne opipljive prednosti za Kosovo, dok bi u nekim oblastima proces integracija postavio zahtevne izazove zemlji.

Prednosti

- **Bezbednost, politička stabilnost i regionalna saradnja na zapadnom Balkanu:** pod okriljem EU, zemlje regiona mogu pronaći nove načine i metode saradnje koje bi rezultirale prosperitetom čitavog regiona.
- **Ekonomski prosperitet, razvoj:** garantovani pristup lokalnih preduzeća globalnom tržištu EU, priliv Evropskih brendova na Kosovo bez carinskih tarifa po nižim cenama, domaći proizvodi boljeg kvaliteta zbog povećane konkurencije, bolja zaštita potrošača. Infrastrukturna kretanja IPA fondova su jedan od najosetljivijih rezultata procesa Evropskih integracija.
- **Viši životni standardi, modernizacija:** bolje obrazovanje, rodna ravnopravnost, sprečavanje diskriminacije, šansa za bezvizno putovanje u zemlje EU, pristup programima razmene studenata kao što su Erasmus, ili istraživačkim i inovacionim programima poput Horizonta otvoreni su za građane Kosova.
- **Snažnija i efikasnija država:** ona je u mogućnosti pružiti kompleksne usluge građanima od strane ojačane javne uprave i potpuno nezavisnog i efikasnog sudstva.

Izazovi

- **Prilagođavanje ekonomije** kako bi se suočili sa izazovima zajedničkog Evropskog tržišta i povećala konkurentnost Kosovskih proizvoda zajedno sa efikasno organizovanim tržištem rada.
- **Efikasno korišćenje tehničke i finansijske pomoći EU** za ključne, dugoročne reforme i promene kako bi Kosovo postalo moderna, prosperitetna zemlja.
- **Jačanje funkcionisanja institucija** na Kosovu i spremnost za obavljanje njihovih zadataka u skladu sa Evropskim standardima.
- **Održavanje pozitivnog odnosa društva ka integraciji u EU** tokom dugotrajnog procesa.

Ključne prekretnice u odnosima Kosova i EU

